

Sygn. akt: I Cgg 18/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Beata Majewska-Czajkowska
Protokolant:	sekretarz sądowy Julia Piątek

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2017 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa G. P.

przeciwko (...) S.A. w J.

o naprawienie szkody

- zasądza od pozwanej (...) S.A. w J. na rzecz powódki G. P. kwotę 393.944,22 (trzysta dziewięćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset czterdzieści cztery 22/100) złote tytułem odszkodowania za szkody spowodowane ruchem zakładu górniczego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 375.974,00 (trzysta siedemdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt cztery) złote od dnia 6 października 2016 r. do dnia 12 czerwca 2017 r. oraz od kwoty 393.944,22 (trzysta dziewięćdziesiąt trzy tysiące dziewięćset czterdzieści cztery 22/100) złote od dnia 13 czerwca 2017 r. do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanej (...) S.A. w J. na rzecz powódki G. P. kwotę 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- nakazuje pobrać od pozwanej (...) S.A. w J. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 22.121,65 (dwadzieścia dwa tysiące sto dwadzieścia jeden 65/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Beata Majewska-Czajkowska

Sygn. akt I Cgg 18/16

UZASADNIENIE

Powódka G. P. wniosła ostatecznie o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki (...) kwoty 393 944, 22 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 375 974 zł od dnia 6 października 2016 do dnia 12 czerwca 2017 roku oraz od kwoty 393 944, 22 zł od 13 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanej kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że jest właścicielką nieruchomości położonej w G. przy ul. (...). Na nieruchomości odnotowano szkody pochodzenia górniczego. Pozwana w ramach obligatoryjnego postępowania ugodowego uznała swoją odpowiedzialność i zaproponowała wypłatę jednorazowego odszkodowania w wysokości 379 886 zł, przy czym propozycja zakładała wykonanie rozbiórki budynków w ciągu 5 lat od podpisania ugody. Kwota ta nieuwzględniana podatku od towarów i usług. Powódka kwestionuje wysokość dokonanej przez pozwaną wyceny robót ziemnych,

murarskich i instalacyjnych, a przede wszystkim niedoliczenia podatku VAT. Nie zgadzała się nadto na wykonanie rozbiórki we wskazanym przez pozwaną terminie, gdyż wysokość odszkodowania nie zapewnia lokum osobom mieszkającym w budynku. Powódka wezwała pozwaną do zapłaty proponowanych przez nią kwot powiększonych o należny VAT. Pozwana odmówiła spełnienia żądanego świadczenia. W ocenie powódki wartość odtworzeniowa budynku winna być powiększona o należny podatek VAT, albowiem powódka nie jest płatnikiem tego podatku, nie przysługuje jej więc prawo do odliczenia tego podatku. Na poparcie swoich twierdzeń przytoczyła obszerne orzecznictwo sądów powszechnych z różnych części kraju.

Pozwana w odpowiedzi nie zakwestionowała swojej odpowiedzialności, co do zasady wskazując jednakże, że wysokość żądanego odszkodowania jest zawyżona, a odsetki wskazane w pozwie wyliczone są nienależycie. Zdaniem pozwanej brak jest podstaw prawnych do powiększania wartości odtworzeniowej o wartość podatku od towarów i usług; jest to niesłuszne, gdyby powódka kupiła, za kwotę otrzymanego odszkodowania, używany dom o zbliżonych parametrach, korzystałaby zwolnienia od podatku VAT, a co za tym idzie byłaby w tym zakresie bezpodstawnie wzbogacona. Pozwana, co do zasady ostatecznie uznała żądania strony powodowej, za wyjątkiem uprawnienia do żądania w ramach odszkodowania podatku VAT.

Sąd ustalił:

Powódka jest właścicielką nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym oraz gospodarczo – garażowym położonej w G., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gliwicach prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Przedmiotowa nieruchomość znajduje się w strefie wpływów eksploatacji górniczej pozwanej, która w wyniku eksploatacji zawałowej spowodowała sumaryczne obniżenie terenu o 1,114 m oraz deformacje terenu II kategorii terenu górniczego. Budynek mieszkalny został zabezpieczony na wpływy eksploatacji górniczej poprzez zwiększenie jego odporności przez wykonanie kotwienia w poziomach stropu oraz wykonanie opaski żelbetowej w poziomie fundamentów. Budynek był kilkakrotnie remontowany z powodu działalności górniczej. Jego pochylenie było niwelowane poprzez poziomowanie podłóg co jest widoczne w postaci progów w posadzkach.

W trakcie oględzin przedmiotowej nieruchomości ustalono, iż budynek mieszkalny jest wychylony z pionu w kierunku północnym do 47‰ oraz w kierunku wschodnim do 29 ‰. W budynku ujawniono: rozregulowanie stolarki okiennej i drzwiowej, prześwity i nieszczelności drzwi; spękanie płytek ceramicznych w dwóch łazienkach na parterze; spękania i zarysowania na styku płyt G-K na parterze i piętrze; spękanie i zarysowanie ścian i stropów w piwnicy z zawilgoceniem posadzki piwnicznej; spękanie tynku komina spalinowego i wentylacyjnego; zawilgocenie konstrukcji więźby dachowej oraz kominów. W budynku gospodarczo – garażowym z kolei stwierdzono pochylenie w kierunku północnym o 40 ‰. Ustalono nadto, że budynek jest kotwiony w jednym poziomie. Ujawniono nadto pęknięcia poziome ścian zewnętrznych w pomieszczeniu garażu, różnokierunkowe pęknięcia ścian wewnętrznych; pęknięcia w fasetach pomieszczenia garażu; deformacja posadzki w pomieszczeniu gospodarczym. Jako niezwiązane z ruchem zakładu górniczego uznano zawilgocenia i zmurszenie tynków przyziemia w pomieszczeniu garażu spowodowane brakiem izolacji i podciąganiem kapilarnym wody.

Pismem z 27 lutego 2015 r. powódka złożyła wniosek o naprawienie szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego wskazując, że szkody ujawniły się w październiku 2013 roku. Bryła budynku mieszkalnego jest znacznie pochylona, co utrudnia zamieszkiwanie, pochylone są podłogi, stolarka okienna i drzwiowa jest zdeformowana, ściany oraz kafelki w łazienkach są spękane. Również znacznie wychylona jest bryła budynku gospodarczego; jego posadzki i ściany są spękane.

Pozwana w odpowiedzi zaproponowała zawarcie ugody polegającej na wypłacie jednorazowego odszkodowania. Ze sporządzonych na zlecenie pozwanej opracowań: opinii techniczno – ekonomicznej z października 2015 wynika, że wartość techniczną budynku mieszkalnego pomniejszoną o stopień naturalnego zużycia określono na 292 500 zł (k. 43); z operatu szacunkowego z 31 grudnia 2015 roku wynika kwota 342 800 zł (k. 67); z opinii techniczno – ekonomicznej z 14 października 2015 dotyczącej budynku gospodarczego wynika, że jego wartość odtworzeniowa z

uwzględnieniem stopnia zużycia 68% wynosi 14 509, 30 zł (k. 167) i jest ona niższa od kosztów jego naprawy (112 621, 88 zł – k. 168)

Powódka w piśmie z 6 lipca 2016 roku wykluczyła możliwość zawarcia ugody na zaproponowanych przez pozwaną warunkach, albowiem roboty wyceniono zbyt nisko; nie doliczono do nich podatku VAT; wycena budynku gospodarczego metodą wskaźnikową nie odzwierciedla faktycznej wartości tego budynku. Nie do przyjęcia dla niej był wymóg rozbiórki budynków w ciągu 5 lat od podpisania ugody, albowiem w budynku mieszczą trzy rodziny – każda w oddzielnym mieszkaniu. Z uwagi na wysokość proponowanego odszkodowania oraz deformacje nieciągłe na nieruchomości niemożliwe jest postawienie na niej drugiego budynku mieszkalnego wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przez co nie jest w stanie zapewnić mieszkania dla całej rodziny.

Pismem z 1 września 2016 roku powódka działając już przez pełnomocnika wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 358 128 zł tytułem odszkodowania w wysokości aktualnej wartości technicznej budynku mieszkalnego oraz 17 846 zł tytułem odszkodowania w wysokości aktualnej technicznej wartości budynku gospodarczego w terminie 30 dni od otrzymania wezwania. W wezwaniu wskazano jednocześnie, iż kosztów rozbiórki obu budynków powódka będzie dochodzić osobnym pismem po zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osobom zamieszkującym w przedmiotowym budynku.

Pozwana w odpowiedzi z 4 października 2016 roku oświadczyła, że brak jest podstaw do doliczania podatku VAT do jednorazowego odszkodowania podpierając się opinią prawną radcy prawnego K. S..

(dowody: odpis KW k. 10 – 12; korespondencja między stronami k. 15 - 23; opinia biegłego ds. budownictwa k. 223 - 284;)

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w postaci dowodów z dokumentów, których zarówno prawdziwość jak i autentyczność nie została podważona. Ustalenia faktyczne zasadniczo nie były kwestionowane przez strony. Wobec uznania roszczenia głównego (roszczenia „netto”) w wysokości wskazanej w opinii biegłego ds. budownictwa R. K. same wnioski z opinii nie miały decydującego znaczenia. Jedyna kwestia sporna tj. zasadność zasądzenia podatku VAT była sporem, do którego rozstrzygnięcia opinia biegłego była zbędna, a wręcz zakazana albowiem spór dotyczył kwestii prawnych; jego rozstrzygnięcie wymagało interpretacji konkretnych przepisów prawa przez Sąd.

Sąd zważył:

Roszczenia powódki zasługiwały na całkowite uwzględnienie. Strona pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności tj. przyznała, iż w obszarze posadowienia nieruchomości powódki prowadzi działalność górniczą, a nieruchomość ta została na skutek tej działalności uszkodzona. Z uwagi na datę ujawnienia się szkód (październik 2013 rok) do ich naprawy stosuje się przepisy Prawa geologicznego i górnictwa z 2011 roku. Zgodnie z art. 145 tej ustawy Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2 (spowodowane ruchem zakładu górnictwa), stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Pozwana odpowiada zatem na zasadzie ryzyka (art. 435 kc w zw. z art. 145 prgg z 2011 roku) tj. niezależnie od winy oraz za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 par. 1 kc w zw. z art. 145 prgg). W myśl art. 363 par. 1 K.c. naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże, gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Z opinii biegłego ds. budownictwa, której żadna ze stron nie zakwestionowała wynika, że w nieruchomości objętej pozwem doszło do powstania szkód górniczych. W budynku mieszkalnym prowadzono prawidłową gospodarkę remontową i eksploatacyjną. Koszt naprawy budynku mieszkalnego wynosi 411 524, 93 zł netto (rektyfikacja +naprawa pozostałych uszkodzeń); koszt brutto wynosi 444 446, 92 zł (k. 233). Wartość odtworzeniowa budynku mieszkalnego pomniejszona o amortyzację i powiększona o 8% VAT wynosi 405 868, 03 zł (w tym wartość

odtworzeniowa **371 590, 87 zł**+rozbiórka budynku mieszkalnego 34 277,16 zł). Koszt naprawy jest zatem większy od kosztów odszkodowania wraz z rozbiórką. Z kolei wartość odtworzeniowa budynku gospodarczego pomniejszona o amortyzację i powiększona o VAT 23% wynosi 32106, 03 zł (**w.o. 22353, 35 zł**+ rozbiórka 9752, 68 zł). Koszty naprawy wnoszą natomiast 84 659, 64 zł netto (104 131, 36 zł brutto – k. 233). Koszt naprawy jest większy od wartości odtworzeniowej wraz z kosztami rozbiórki.

Zatem koszt naprawy obu składników majątkowych przekracza koszt jednorazowego odszkodowania za obiekty. Nadto przyszłe wpływy oddziaływania górniczego mogą ponownie uszkodzić oba obiekty. Uzasadniona ekonomicznie jest zatem wypłata jednorazowego odszkodowania.

Strona powodowa wniosła ostatecznie o zasądzenie odszkodowania w wysokości ustalonej przez biegłego wartości odtworzeniowej obu składników majątkowych powiększonych o podatek VAT. Strona pozwana uznała żądania do wysokości netto tj. bez podatku VAT. W zakresie w jakim roszczenia zostały uznane Sąd uznał to uznanie za dopuszczalne w świetle art. 213 kpc. Kwestia doliczenia podatku od towarów i usług była w niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną. Pozwana domagała się oddalenia powództwa w tym zakresie przedstawiając na poparcie swoich racji argumentację przedstawioną w pierwszej części uzasadnienia.

W ocenie Sądu stronie powodowej należało do zasądzanego odszkodowania doliczyć należny podatek od towarów i usług. Za dopuszczalnością doliczenia podatku VAT do odszkodowania przemawia bogate orzecznictwo sądów powszechnych w tym sądów położonych na obszarze apelacji (zob. np. w sprawie V ACa 391/16). Podkreśla się, że podatek VAT ma charakter podatku od obrotu, ponieważ podstawą opodatkowania jest obrót, tzn. wartość dostarczanych towarów czy też świadczonych przez podatnika usług. Obciąża on obrót netto. Oznacza to, że podatek jest liczony, co do zasady, metodą „od stu” – podstawą opodatkowania jest bowiem wartość obrotu netto. Jest on naliczany w każdej fazie obrotu, będzie on obciążał każdą sprzedaż (dostawę, usługę) niezależnie od tego, czy ma ona miejsce w fazie finalnej (sprzedaż do ostatecznego konsumenta), czy też odbywa się w fazie pośredniej (gdy nabywcą jest podmiot uprawniony do jego odliczenia). Przy ustaleniu wysokości odszkodowania – niezależnie od źródła roszczenia należy brać pod uwagę to, czy poszkodowany z czynu niedozwolonego jest podatnikiem podatku VAT, czy też nie, a to dlatego, że podatnikowi podatku VAT przysługuje prawo do odliczenia tego podatku przy nabyciu towaru i usług. Stąd też odszkodowanie za poniesioną przez podatnika podatku VAT szkodę nie obejmuje podatku VAT mieszczącego się w cenie rzeczy, w zakresie w jakim poszkodowany może odliczyć należny od niego podatek o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu rzeczy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 2 kwietnia 2015 r. II AKA 51/15; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r. III CZP 14/97; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1998 r. III CZP 42/98). Cenotwórczy (art. 3 ustawy o z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług) podatek VAT uwzględnia się przy ustalaniu wysokości odszkodowania tylko wówczas, gdy poszkodowany rzeczywiście go poniesie. Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy – powódka będzie musiała ponieść koszty podatku od towarów i usług, jeżeli będzie zamierzała odtwarzać nieruchomość w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych. Trafnie stwierdziła strona powodowa, iż a contrario podatek VAT należy doliczyć do zasądzanego odszkodowania w przypadku, gdy poszkodowany nie jest płatnikiem podatku VAT i nie przysługuje mu prawo do jego odliczenia. Ponieważ powódka nie jest płatnikiem tego podatku należało zasądzić na jej rzecz żądane przez nią kwoty obejmujące wartość odtworzeniową budynku mieszkalnego oraz gospodarczo – garażowego pomniejszone o stopień naturalnego zużycia oraz odpowiednią stawkę podatku VAT. Gdyby powódka była płatnikiem podatku VAT i zostałyby wykazane przez stronę pozwaną, że powódka zamierza odtwarzać (naprawiać) nieruchomość w celu prowadzenia działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem VAT (czynności opodatkowanych w rozumieniu art. 86 ustawy o podatku od towarów i usług) to wtedy rzeczywiście doliczanie do zasądzanego odszkodowania podatku VAT byłoby niezasadne (arg. z Wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 kwietnia 2013 r. I ACa 122/13). Pozwana wyżej opisanemu obowiązkowi w zakresie ciężaru dowodu nie podołała (art. 6 k.c.; art. 232 kpc); ograniczyła się do opisanego potencjalnej możliwości bezpodstawnego wzbogacenia po stronie powodowej w razie podjęcia przez nią hipotetycznych działań zmierzających do kupna nowej nieruchomości. Pozwana nie wykazała ani tym bardziej nie uprawdopodobniła żadnymi przekonującymi dowodami, że strona powodowa zamierza podjąć jakiegokolwiek działania

powodujące jej bezpodstawne wzbogacenie podatkiem VAT ze szkodą dla strony pozwanej. Stąd też należało odmówić racji argumentacji pozwanej.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji. O odsetkach orzeczono na zasadzie art. 481 Kodeksu cywilnego; odsetki od kwoty po rozszerzeniu powództwa zasądzono od dnia 13 czerwca 2017 roku tj. od daty sporządzenia pisma rozszerzającego powództwo zgodnie z żądaniem uznanym przez pozwaną. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 99 kpc w zw. z art. 98 kpc z uwagi na ostateczny rezultat postępowania tj. przegraną pozwanej. Koszty sądowe nakazano pobrać na podstawie art. 113 ust. 1 uoksc w zw. z art. 98 kpc.

SSO Beata Majewska-Czajkowska